

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความทันสมัย กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธกับสตรีไทยมุสลิม ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ระดับความทันสมัย และลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาพุทธกับกลุ่มสตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ระดับความทันสมัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธกับสตรีไทยมุสลิม
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรศาสตร์ กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยได้กำหนดกรอบตัวอย่างจากกลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมในตำบลเกาะมุก อำเภอท่าชนะ และตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา ที่อยู่ในวัย 20-60 ปี ได้กลุ่มตัวอย่างจากตำบลเกาะมุก เป็นสตรีไทยพุทธ 60 คน และสตรีไทยมุสลิม 60 คน สำหรับตำบลพุมเรียง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีไทยพุทธ 57 คน และสตรีไทยมุสลิม 63 คน

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยตัวแปรด้านประชากร อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ การศึกษา รายได้ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความทันสมัยและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1.1 ด้านประชากร

สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุใกล้เคียงกัน คือระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 28.2 และร้อยละ 34.1 ตามลำดับ ส่วนใหญ่สตรีไทยพุทธมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 38.5 ส่วนสตรีไทยมุสลิมมีอาชีพทอผ้าและเกษตรกร ร้อยละ

30.9 เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา สตรีไทยพุทธร้อยละ 81.2 สตรีไทยมุสลิม ร้อยละ 85.4 ในด้านรายได้สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่จะมีรายได้ครอบครัวละ 2,501-4,000 บาท ต่อเดือน และส่วนใหญ่ทั้งสามีและตนเองไม่มีตำแหน่งใด ๆ ในหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม

2.1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน

สื่อวิทยุ สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมากถึงประมาณหนึ่งในสามของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่เคยเปิดรับสื่อวิทยุเลย ร้อยละ 32.5 และร้อยละ 39.8 ตามลำดับ และที่เปิดรับทุกวันก็มีน้อยมาก เพียงร้อยละ 3.4 และร้อยละ 6.5 ตามลำดับ สตรีไทยพุทธส่วนใหญ่ใช้เวลาเปิดรับ 31-60 นาที สตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ใช้เวลาเปิดรับ 16-30 นาที

สื่อโทรทัศน์ สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม นิยมเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ กลุ่มสตรีไทยพุทธเปิดรับเกือบทุกวันถึงร้อยละ 36.8 และสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 35 ก็เปิดรับเกือบทุกวันเช่นกัน ส่วนที่เปิดรับทุกวันมีร้อยละ 28.2 และร้อยละ 33.3 ตามลำดับ และนิยมเปิดรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 สูงถึงร้อยละ 80.3 และ 75.6 ตามลำดับ

สื่อหนังสือพิมพ์ ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่อ่านหนังสือพิมพ์ โดยกลุ่มสตรีไทยพุทธประมาณครึ่งหนึ่งไม่อ่าน ร้อยละ 49.6 และสตรีไทยมุสลิมกว่าครึ่งไม่อ่าน ร้อยละ 61.0 มีกลุ่มสตรีไทยพุทธอ่านทุกวันเพียงร้อยละ 6.8 และสตรีไทยมุสลิมอ่านทุกวัน ร้อยละ 2.4

สื่อนิตยสาร เป็นสื่อที่สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่เปิดรับ สตรีไทยพุทธไม่อ่านนิตยสารถึงร้อยละ 55.6 สตรีไทยมุสลิมไม่อ่านนิตยสาร มีถึงร้อยละ 67.5 หรือกว่าสองในสามของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนการติดตามข่าวสารการเมือง ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คือมีร้อยละ 35 และร้อยละ 31 ตามลำดับ

อาจกล่าวโดยสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือเปิดรับน้อย คือ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อนิตยสารน้อยที่สุด

2.2 ความทันสมัย

ในเรื่องการติดต่อกับสังคมภายนอก ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม มีการเดินทางไปทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด กรุงเทพมหานคร และต่างประเทศใกล้เคียงกัน โดยเฉลี่ยในระดับอำเภอ ร้อยละ 74.4 และ 76.4 ตามลำดับ ในระดับจังหวัด ร้อยละ 54.7 และร้อยละ 61.8 ตามลำดับ สตรีไทยพุทธเคยเดินทางไปกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 35 และสตรีไทยมุสลิม ร้อยละ 47.2 ส่วนการไปต่างประเทศ สตรีไทยพุทธเคยไปร้อยละ 1.7 และสตรีไทยมุสลิม ร้อยละ 2.4

ในด้านทัศนคติต่อเรื่องต่าง ๆ สตรีไทยพุทธ เชื่อเรื่องโชคชะตา พรหมลิขิตในระดับมากที่สุด ร้อยละ 17.1 ส่วนสตรีไทยมุสลิม เชื่อเรื่องโชคชะตา พรหมลิขิตหรือพระเจ้ากำหนดมากที่สุดถึงร้อยละ 37.4 สตรีกลุ่มตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ร้อยละ 41.9 และร้อยละ 44.7 ตามลำดับ ต่างเห็นด้วยน้อยมากต่อการใช้เหตุผลแก้ปัญหาแทนการสวดมนต์ภาวนาให้พระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วย สำหรับความเชื่อถือในเรื่องถูกข่มขืน สตรีไทยพุทธ เชื่อถือมากที่สุดเพียงร้อยละ 2.6 ส่วนสตรีไทยมุสลิมกลุ่มตัวอย่าง เชื่อถือมากที่สุดถึง ร้อยละ 20.3

ในด้านการยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ เช่น การรักษาโรคตามการแพทย์แผนปัจจุบันทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมยอมรับมากที่สุดถึงร้อยละ 50.4 และร้อยละ 52.3 ตามลำดับ เรื่องการคุมกำเนิดสตรีไทยพุทธยอมรับมากที่สุดถึงร้อยละ 52.1 สตรีไทยมุสลิมยอมรับมาก ร้อยละ 43.1 ด้านการยอมรับคำแนะนำการป้องกันโรคจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ยอมรับมากที่สุดใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 50.4 และร้อยละ 48 ส่วนการยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมยอมรับมากที่สุดใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 48.7 และร้อยละ 52.8 ตามลำดับ และความเชื่อในเรื่องนิสัยการบริโภคที่ดีทำให้สุขภาพดี สตรีไทยพุทธยอมรับเรื่องนี้มาก ร้อยละ 44.4 ส่วนสตรีไทยมุสลิมยอมรับมากร้อยละ 57.7

ในด้านความคิดเห็นเรื่องการติดตามข่าวสารข้อมูลว่า จะเป็นประโยชน์ในการทำงานนั้น สตรีไทยพุทธร้อยละ 29.1 และสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 35 เห็นด้วยอย่างมาก สตรีทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยมากที่สุดว่าควรมีการวางแผนอนาคตของบุตรหลาน (สตรีไทยพุทธร้อยละ 50.4 และสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 51.2) สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม (ร้อยละ 42.7 และ

ร้อยละ 35) เห็นด้วยมาก เรื่องการส่งเสริมสิทธิสตรี ส่วนความเห็นในเรื่องคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภานิติบัญญัติ ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีความเห็นด้วยในระดับมาก (ร้อยละ 51.3 และร้อยละ 52) ว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติที่ดีไม่จำเป็นต้องร่ำรวย มีอิทธิพล ขอให้เป็นคนดี ซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถก็พอ

เมื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับคะแนนความทันสมัย พบว่ามีความใกล้เคียงกันทุกระดับ และมีความคล้ายคลึงกันทั้งกลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม คือกลุ่มที่มีความทันสมัยระดับสูงของสตรีไทยพุทธมีร้อยละ 29.9 ระดับกลางมีร้อยละ 34.2 ระดับต่ำมีร้อยละ 35.9 สตรีไทยมุสลิมมีความทันสมัยในระดับสูงร้อยละ 34.1 ระดับกลางร้อยละ 33.3 และระดับต่ำร้อยละ 32.5

2.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ให้ความสนใจไปลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 78.6 และ 88.6 ตามลำดับ) และเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้าน (ร้อยละ 76.1 และร้อยละ 84.6 ตามลำดับ) เหตุผลส่วนใหญ่ของการไปเลือกตั้งสตรีไทยพุทธ ร้อยละ 81.1 และสตรีไทยมุสลิม ร้อยละ 50.2 ให้เหตุผลว่าเพราะต้องการใช้สิทธิ์ตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนที่ไปเพราะมีผู้ชักชวนก็มีไม่น้อย สตรีไทยพุทธร้อยละ 38.5 และสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 68.0 ไม่มีผู้ใดในกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าไป เพราะได้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งตอบแทน ส่วนเหตุผลของผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์ ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าติดธุระ ต้องทำมาหากิน (ร้อยละ 41.8 และร้อยละ 42.1 ตามลำดับ) เหตุผลในการตัดสินใจเลือกกลุ่มตัวอย่าง สตรีไทยพุทธระบุว่าเลือกเพราะผู้สมัครเป็นคนดีมีความสามารถ ตั้งใจจริง (ร้อยละ 79.4) ส่วนสตรีไทยมุสลิมระบุเหตุผลที่เลือกเพราะผู้นำศาสนาชี้แนะ (ร้อยละ 84.5) ประเด็นที่น่าสนใจ คือทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมระบุว่าเลือกเพราะผู้สมัครมีเงินมาก สามารถช่วยเหลือหมู่บ้านและจังหวัดได้มีถึงร้อยละ 63.2 และร้อยละ 52.8 ตามลำดับ

ในการเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองนั้น ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพียงกลุ่มตัวอย่างละคนหรือร้อยละ 0.9 และร้อยละ 0.8 ตามลำดับ ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ มีน้อยมาก ที่น่าสนใจคือสตรีไทยมุสลิมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน และ

สมาชิกกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ ร้อยละ 5.7 และร้อยละ 4.9 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสตรีไทยพุทธเป็นสมาชิกกลุ่มเหล่านั้นเพียงร้อยละ 1.7 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

ในด้านกิจกรรมการเมือง สตรีไทยพุทธแทบไม่ร่วมกิจกรรมการเมือง ส่วนสตรีไทยมุสลิมก็ร่วมอยู่บ้าง เช่น การปิดโปสเตอร์ช่วยผู้สมัครหาเสียง (ร้อยละ 1.6) สนับสนุนให้ญาติมิตรเข้ารับเลือกตั้ง (ร้อยละ 2.4) เป็นหัวคะแนน (ร้อยละ 0.8) ส่วนที่สมัครเข้ารับเลือกตั้งเองมีร้อยละ 3.3 ในขณะที่สตรีไทยพุทธไม่ได้มีบทบาทเหล่านี้เลย แต่การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือสตรีไทยพุทธไปลงคะแนนเสียงร้อยละ 82.1 และสตรีไทยมุสลิมไปลงคะแนนเสียงร้อยละ 88.6 ด้านความรู้เรื่องพรรคการเมือง กลุ่มตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมต่างบอกจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ถูกต้องเพียงจำนวนน้อย (ร้อยละ 29.9 และร้อยละ 24.4 ตามลำดับ) และสตรีไทยพุทธร้อยละ 62.4 กับสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 54.5 ต่างบอกชื่อพรรคการเมืองไม่ได้เลย

เมื่อแบ่งกลุ่มการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง เป็นระดับสูง กลาง ต่ำ ปรากฏว่ากลุ่มสตรีไทยพุทธที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง มีร้อยละ 36.8 ในระดับกลางร้อยละ 37.6 และระดับต่ำร้อยละ 25.6 ส่วนสตรีไทยมุสลิมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงร้อยละ 45.5 ระดับกลางร้อยละ 36.6 และระดับต่ำร้อยละ 17.9

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ระดับความทันสมัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธแตกต่างกับสตรีไทยมุสลิม ผลการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏดังนี้ คือ

1.1 ความแตกต่างในการเปิดรับสื่อ จากการทดสอบค่า t-test พบว่าสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีความแตกต่างกันในด้านการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ (ที่ระดับนัยสำคัญ 0.5) ความแตกต่างดังกล่าวคือ สตรีไทยพุทธเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่าสตรีไทยมุสลิม ส่วนการเปิดรับสื่อวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 บางส่วน

1.2 ความแตกต่างในเรื่องความทันสมัย จากการทดสอบทางสถิติ (t-test) พบว่าสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.3 ความแตกต่างในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการทดสอบทางสถิติ (t-test) พบว่าสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ดังนั้น กล่าวได้ว่าสมมติฐานที่ 1 ได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วนเท่านั้น หมายความว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีการ เปิดรับสื่อมวลชนที่เกือบไม่แตกต่าง คือแตกต่างเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้น ส่วนระดับความทันสมัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ระดับความทันสมัย มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ .05) กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) พบว่าในเรื่องความทันสมัยทั้งของกลุ่มสตรีไทยพุทธและกลุ่มสตรีไทยมุสลิม ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ .05) กับระดับความทันสมัย

จากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) พบว่าในเรื่องการเปิดรับสื่อมวลชนทั้งของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมนั้น เฉพาะการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับความทันสมัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 (สำหรับกลุ่มสตรีไทยพุทธ) และมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (สำหรับกลุ่มสตรีไทยมุสลิม) และเป็นความสัมพันธ์ในทางบวกซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน หมายความว่ากลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมที่อ่านหนังสือพิมพ์มากมีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยมากตามไปด้วย แต่ถ้าอ่านหนังสือพิมพ์น้อย ก็มักจะมีคามทันสมัยน้อยด้วย

สมมติฐานที่ 4 ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ .05) กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) พบว่า การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และการเปิดรับสื่อวิทยุของสตรีไทยพุทธมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ส่วนการเปิดรับสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งหมายความว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธที่อ่านหนังสือพิมพ์

และนิตยสารมากมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก หรือในทางกลับกัน กลุ่มสตรีไทยพุทธที่อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารน้อยมักจะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยไปด้วย ส่วนการเปิดรับวิทยุและโทรทัศน์มากหรือน้อยไม่มีผลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับกลุ่มสตรีไทยมุสลิมไม่พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 5 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ .05) กับระดับการศึกษา อายุ และรายได้

จากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (r) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์กับระดับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (สำหรับกลุ่มสตรีไทยพุทธ) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (สำหรับกลุ่มสตรีไทยมุสลิม) โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ส่วนการศึกษาและรายได้ไม่พบความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งหมายถึงว่า กลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมที่มีอายุมาก มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก และที่มีอายุน้อยก็มักจะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยด้วย ส่วนการศึกษาและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างจะมากหรือน้อย ไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากหรือน้อยแต่อย่างใด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมซึ่งปรากฏผลที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

ก. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสตรีอายุระหว่าง 31-40 ปี ส่วนมากสมรสแล้ว อาชีพส่วนใหญ่ของสตรีไทยพุทธคือค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ออกเรือนขนาดเล็กทำการประมงและทำไร่ทำนา มีรับราชการเล็กน้อย ส่วนสตรีไทยมุสลิมมีอาชีพทอผ้าและเกษตรกรเป็นงานหลัก ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบประถมศึกษา รายได้ของครอบครัวทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมใกล้เคียงกันอยู่ในระหว่าง 2,501-4,000 บาท ต่อเดือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสตรีตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม เป็นกลุ่มที่มีลักษณะ เช่นสตรีชาวชนบททั่วไป คือมีรายได้น้อย การศึกษาต่ำ ทั้ง

สามีและตนเองส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในหมู่บ้าน มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเป็นกรรมการกลุ่มแม่บ้าน สตรีไทยมุสลิมมีตำแหน่งในหมู่บ้านมากกว่าสตรีไทยพุทธ ซึ่งแสดงว่าลักษณะของสตรีไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ได้มีลักษณะปิดอย่างที่คาดไว้ หากยังมีกิจกรรมในสังคมมากกว่าสตรีไทยพุทธ เสียอีก

ข. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด สตรีไทยพุทธที่เปิดชมโทรทัศน์ทุกวันมีร้อยละ 28.2 เกือบทุกวัน ร้อยละ 36.8 ส่วนสตรีไทยมุสลิมที่เปิดรับทุกวันมีร้อยละ 33.3 เกือบทุกวันร้อยละ 35 สำหรับสื่อมวลชนอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์นั้นพบว่า สตรีทั้งพุทธและมุสลิมเปิดอ่านน้อยมาก ส่วนใหญ่ไม่ได้อ่านเลย โทรทัศน์เป็นสื่อที่เปิดรับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากดูง่าย ไม่ต้องใช้ความสามารถอะไร มีรายการบันเทิง เช่น ละครที่ชาวชนบทชอบดูมากกว่าสื่ออื่น นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมีสภาพเศรษฐกิจที่พอจะเป็นเจ้าของโทรทัศน์ได้ หรือหาดูได้ตามบ้านเพื่อน บ้านญาติที่อยู่ใกล้เคียงกัน สำหรับสื่อวิทยุนั้นก็นับว่าเป็นสื่อที่เข้าถึงชาวบ้านมากที่สุด หาซื้อง่าย ราคาถูกสะดวกในการนำติดตัว และเปิดรับได้ทุกเวลา แต่ปรากฏว่ามีสตรีทั้งพุทธและมุสลิมประมาณหนึ่งในสามไม่เคยเปิดรับเลย เหตุผลอาจเป็นเพราะความแพร่หลายของโทรทัศน์ที่น่าสนใจกว่าเข้ามาแทนที่ในชนบท หรืออาจเป็นเพราะวิทยุสนองความพึงพอใจของคนในระดับวัยรุ่นมากกว่า จึงไม่เป็นที่สนใจของกลุ่มตัวอย่าง

สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสารนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่อ่านโดยให้เหตุผลว่าหาซื้อลำบาก ไม่สะดวก เปลืองเงิน หรืออ่านไม่ออก สตรีไทยพุทธถึงร้อยละ 49.6 และสตรีไทยมุสลิมถึงร้อยละ 61 ที่ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์เลย ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสาร โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมืองทางสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งจัดเป็นสื่อที่ให้ความรู้และมีอิทธิพลทางความคิดโดยผ่านบทความเชิงวิเคราะห์ต่าง ๆ เป็นประจำ

ในส่วนนิตยสารนั้น สตรีไทยพุทธไม่อ่านเลยมีถึงร้อยละ 55.6 และสตรีไทยมุสลิมมีถึงร้อยละ 67.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์ไม่มีโอกาสได้ใช้ เป็นแหล่งแพร่ข่าวสารการเมืองได้เท่าที่ควร คงจะเป็นลักษณะทั่ว ๆ ไปในสังคมชนบทที่ประชาชนให้ความสำคัญในการอ่านน้อยมาก เนื่องจากระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ความสามารถในการอ่านหลังจากออกจากโรงเรียนแล้วค่อยลงไปตามกาลเวลา การคงสภาพการอ่านออกเขียนได้เป็นเรื่องยากสำหรับ

ประชาชนในชนบท เนื่องจากขาดการกระตุ้น อีกทั้งการจบการศึกษาภาคบังคับก็จบมาโดยขาดมาตรฐานในบางท้องที่ สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมก็อยู่ในสภาพใกล้เคียงกัน เพราะสตรีไทยมุสลิมกลุ่มตัวอย่างนี้อ่านหนังสือภาษาไทย เช่นเดียวกับสตรีไทยพุทธ เนื่องจากเรียนโรงเรียนเดียวกับสตรีไทยพุทธ อีกทั้งฐานะเศรษฐกิจไม่อำนวย (นิตยสารราคาค่อนข้างแพง) หรือถึงแม้จะมีกำลังทรัพย์พอจะซื้อหนังสือสิ่งพิมพ์ได้ก็คงจะเห็นเป็นเรื่องไม่จำเป็น เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญอะไร จึงต่างจากสื่อโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นการผ่อนคลาย

โดยสรุปพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมต่างให้ความสนใจกับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากต้องการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ควรจะเลือกใช้สื่อโทรทัศน์เป็นอันดับแรก เพราะเป็นสื่อที่นิยมเปิดรับมากที่สุดในด้านของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น เชื่อว่าหากประชาชนมีการศึกษาดีขึ้น ฐานะเศรษฐกิจดีขึ้น คงจะให้ความสำคัญแก่สื่อสิ่งพิมพ์มากขึ้นตามลำดับ

ค. ความทันสมัย

ในด้านของความทันสมัย กลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีการเดินทางไปนอกสังคมชุมชนของตนเอง ทั้งในระดับต่างอำเภอ ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ โดยทั่วไปกลุ่มสตรีไทยมุสลิมมีการเดินทางมากกว่าสตรีไทยพุทธในทุกระดับ (เช่น ในระดับต่างอำเภอ ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร และต่างประเทศ สตรีไทยพุทธเคยไป ร้อยละ 74.4, ร้อยละ 54.7, ร้อยละ 35, ร้อยละ 1.7 ตามลำดับ ส่วนสตรีไทยมุสลิมเคยไป ร้อยละ 76.4, ร้อยละ 61.8, ร้อยละ 47.2 และร้อยละ 2.4 ตามลำดับ) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยมุสลิมมีลักษณะเปิด ไม่ได้อยู่ในสังคมที่ปิดตัว เช่นที่คาดเดาไว้ การติดต่อกับสังคมภายนอกเป็นคุณสมบัติข้อหนึ่งของความทันสมัย

ในเรื่องทัศนคติต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่เห็นด้วยมาก และมากที่สุด (ร้อยละ 43.1 และ 26.0) ต่อเรื่องการคุมกำเนิด เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรจำนวนมากได้อย่างมีคุณภาพ ส่วนสตรีไทยพุทธ ร้อยละ 52.1 ยอมรับเรื่องการคุมกำเนิดมาก และมากที่สุดร้อยละ 32.5 เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่ได้มองเห็นปัญหาการเลี้ยงดูบุตรให้มีคุณภาพตามฐานะเศรษฐกิจของตน เป็นการยอมรับนวัตกรรมประเภทหนึ่งและเป็นการวางแผนครอบครัวเพื่ออนาคตของบุตรธิดาด้วย

การวิจัยครั้งนี้พบว่า สตรีไทยในชนบททั้งพุทธและมุสลิมส่วนใหญ่ยัง เชื่อวิธีการ สวดมนต์ภาวนา ฟังปาฐะเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยปลดปล่อยปัญหาให้บรรเทาเบาบาง หรือหมดไป แทนที่จะใช้เหตุผลในการหาทางแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของคนใน สังคมชนบทไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดที่ยังคง เชื่อถือในสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือพระผู้เป็นเจ้า

แม้ว่าจะ เป็นสตรีในชนบท แต่ความคิดเห็นในเรื่องสิทธิสตรีทั้งสตรีไทยพุทธและ สตรีไทยมุสลิมไม่ต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่ (ประมาณสองในสามของกลุ่มตัวอย่าง) เห็นด้วยตั้งแต่ ระดับมาก จนถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีความ เข้าใจในเรื่อง สิทธิสตรี และเห็นด้วยกับการส่งเสริมสิทธิสตรีตลอดจนยอมรับบทบาทสตรีในสังคมที่พึงจะเป็น ซึ่ง จะเป็นจุดแรกในการก้าวไปสู่บทบาทผู้นำอื่น ๆ ทั้งกิจกรรมสังคมและการเมือง

ในความเห็นเรื่องคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ว่าสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรที่ดีไม่จำเป็นต้องร่ำรวย มีอิทธิพล บารมีมาก แต่ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ข้อสัจธรรมสุจริตนั้น สตรีไทยพุทธเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 51.3 และสตรีไทยมุสลิมเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 52 ซึ่งแสดงว่าสตรีทั้งสองกลุ่มมีความ เข้าใจว่าตนเองควรจะเลือกบุคคลลักษณะใดมาเป็น ผู้แทนของตน ความเข้าใจของสตรีทั้งสองกลุ่มใกล้เคียงกันมาก

สรุปได้ว่า ความทันสมัยของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นลักษณะของสตรีไทยในชนบทโดยทั่วไป ไม่มีอิทธิพลของศาสนาทำให้เกิดความแตกต่างกัน อย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาใกล้เคียงกัน

ง. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมส่วนใหญ่สนใจไปลงคะแนน เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร (ร้อยละ 78.6 และร้อยละ 88.6 ตามลำดับ) โดยที่สตรีไทยพุทธให้เหตุผลของการไป เลือกตั้งว่าต้องการไปใช้สิทธิ เลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย มากที่สุดถึงร้อยละ 81.1 ส่วน สตรีไทยมุสลิมให้เหตุผลของการไป เลือกตั้งว่าไป เพราะมีผู้อื่นชักชวนถึงร้อยละ 68.0 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีส่วนร่วมในการไป เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลของสตรีไทยมุสลิมที่ไป เลือกตั้งนั้น เป็น เพราะมีผู้อื่นชักชวน ซึ่งแสดงว่า สื่อบุคคลโดย เฉพาะผู้นำศาสนามีอิทธิพลทางการเมืองต่อสตรีไทยมุสลิม เป็นอย่างมาก

ส่วนการ เลือกตั้งระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่นนั้น ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ให้ความสนใจไป เลือกตั้งน้อยกว่าการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่เป็นเรื่องใกล้ตัวกว่า

ปรากฏการณ์เช่นนี้มีอยู่ทั่วไปในทุกท้องถิ่น ทั้งใน เมืองและชนบท จึง เป็นเรื่องน่าคิดว่าการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยนั้น การต้องให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นด้วยตนเอง ไม่ใช่เกิดจากการชักจูงใจของบรรดาหัวคะแนนที่เห็นประโยชน์ของการเลือกตั้งในระดับประกาศมากกว่าในระดับท้องถิ่น

ในเรื่อง เหตุผลของการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สตรีไทยพุทธให้เหตุผลว่าเลือกผู้สมัครที่เป็นคนดี มีความสามารถ ตั้งใจจริง มากที่สุดร้อยละ 79.4 เหตุผลรองลงมาคือเลือกผู้สมัครที่มีเงินมาก สามารถช่วยเหลือหมู่บ้านและจังหวัดได้ ร้อยละ 63.2 ในส่วนของการถูกชักจูงจากเพื่อนหรือบุคคลอื่นชี้แนะมีร้อยละ 30.7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของสื่อบุคคลทางการเมืองต่อสตรีไทยพุทธมีไม่มาก เท่าต่อสตรีไทยมุสลิม จากผลการวิจัยพบว่าสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 84.5 ไปเลือกตั้งด้วยเหตุผลว่าผู้นำศาสนาชี้แนะ ซึ่งแสดงว่าผู้นำศาสนามีอิทธิพลในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยมุสลิมมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมด

ในส่วนความรู้ทางการเมือง ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม (เกือบสามในสี่) ไม่สามารถบอกจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ เช่นเดียวกันกับในเรื่องชื่อพรรคการเมือง สตรีไทยพุทธร้อยละ 62.4 และสตรีไทยมุสลิมร้อยละ 54.5 ไม่สามารถบอกชื่อพรรคการเมืองได้ เลยแม้แต่พรรคเดียว ซึ่งแสดงว่าแม้การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะมีอัตราค่อนข้างสูง แต่ความรู้ทางการเมืองมีค่อนข้างต่ำ แม้แต่ตนเองไปเลือกตั้งก็บอกไม่ได้ว่าไปเลือกบุคคลนั้น สังกัดพรรคอะไร ซึ่งคงรวมถึงไม่ทราบว่โยบายของพรรคที่ตนเลือกเป็นอย่างไรด้วย อันเป็น เรื่องสำคัญของระบอบประชาธิปไตย การขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอันตรายกับระบอบประชาธิปไตยอย่างยิ่ง โอกาสที่จะถูกผู้อื่นชักจูงใจโดยขาดวิจาร์ณญาณ ทั้งการชักจูงใจด้วยอำนาจ อิทธิพลทางสังคม หรือทางการเงินจึงเป็นไปได้อย่าง

จ. การอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน

1. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ระดับความทันสมัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธแตกต่างกับสตรีไทยมุสลิม

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานข้อนี้ได้รับการยอมรับเพียงบางส่วน คือกลุ่มสตรีไทยพุทธเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากกว่าสตรีไทยมุสลิม ส่วนการเปิดรับสื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อนิเทศสารไม่แตกต่างกัน ในด้านของความทันสมัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยพุทธก็ไม่แตกต่างกับสตรีไทยมุสลิม ทั้งนี้ เพราะโดยลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สตรีไทยพุทธได้

รับการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสตรีไทยมุสลิม สตรีไทยพุทธทุกคนของกลุ่มตัวอย่างผ่านการศึกษาอย่างต่ำประถมศึกษา ไม่มีใครไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย และบางส่วนมีการศึกษาสูงถึงขั้นมหาวิทยาลัย โดยเฉลี่ยจึงมีจำนวนผู้เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่า ในขณะที่สตรีไทยมุสลิมมีกลุ่มที่ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลยถึงร้อยละ 8.9 ส่วนใหญ่จบเพียงระดับประถมศึกษา คงมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่คงสภาพการรู้หนังสือ หรือสตรีไทยมุสลิมที่อายุมากบางส่วนอาจจะรู้เฉพาะหนังสือภาษา ยะวี

ในด้านความทันสมัย ผลการวิเคราะห์สมมติฐานสตรีไทยพุทธ และสตรีไทยมุสลิมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความทันสมัยที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลมากนัก สตรีทั้งพุทธและมุสลิมจึงมีสภาพเหมือนสตรีในชนบททั่วไป จะเห็นได้ว่า แม้แต่ในเรื่องการคุมกำเนิดก็เป็นที่ยอมรับกันทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีบุตรมาก เช่นเดียวกับในเรื่องการเดินทางติดต่อกับสังคมภายนอก ส่วนใหญ่สังคมไทยมุสลิมใน 4 จังหวัดภาคใต้ จะเป็นสังคมค่อนข้างปิด แต่ในกลุ่มตัวอย่างนี้มีลักษณะเป็นสังคมเปิด มีการติดต่อกับสังคมภายนอก ทั้งในด้านการเปิดรับสื่อ และการเดินทางไปนอกเขตที่อยู่อาศัย ตลอดจนความเชื่อถือในสิ่งต่าง ๆ ก็เป็นไปในลักษณะของสตรีไทยในชนบททั่วไป ที่มีการศึกษาน้อยเป็นส่วนใหญ่ มีสภาพเศรษฐกิจระดับเดียวกัน

ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน อิทธิพลของศาสนาในเขตที่ไม่ใช่ 4 จังหวัดภาคใต้ ไม่มีอิทธิพลต่อสตรีมุสลิมนัก แม้ว่าผู้นำศาสนาจะมีอิทธิพลในการชักชวน ชี้แนะให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ลงคะแนนให้ผู้สมัครผู้หนึ่งผู้ใดก็ตาม สตรีไทยพุทธก็ได้รับอิทธิพลจากการชักชวนของผู้นำท้องถิ่นด้วยเช่นกัน อีกทั้งการไปลงคะแนนเสียงให้ญาติ เพื่อนฝูง คนรู้จัก ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งของสตรีในชนบททั้งพุทธและมุสลิม ดังนั้นอิทธิพลศาสนาจึงไม่มีมากนักต่อสตรีพุทธและมุสลิม สตรีสองกลุ่มนี้จึงไม่ต่างกัน

สรุปได้ว่าสตรีไทยพุทธ เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่าสตรีไทยมุสลิม แต่พฤติกรรมในด้านความทันสมัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการศึกษาของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอิทธิพลของสื่อโทรทัศน์ที่มีสูงกว่าสื่ออื่น ๆ เพราะเข้าถึงประชาชนได้ง่าย เข้าใจง่าย อิทธิพลทางความคิดจึงได้รับจากสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ จึงมีความทันสมัยไม่แตกต่างกัน ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมได้รับอิทธิพลจากสื่อบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ทั้งผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนา

2. ระดับความทันสมัยมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับระดับความทันสมัยไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่เกิดจากการชักชวนของบุคคลอื่น เช่น ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น หรือบุคคลอื่นชักชวน ซึ่งเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้เกิดจากความรู้ความเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับความทันสมัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ เท่าขึ้นที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยทั้งในกลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสตรีที่เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์นั้น คือสตรีที่อ่านหนังสือออก มีความสนใจในข่าวสารการเมืองและข่าวสารต่าง ๆ จึงมีค่านิยมสมัยใหม่ต่างจากสตรีที่เปิดรับแต่สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ ซึ่งต้องการความบันเทิงมากกว่า ส่วนสื่อวิทยุโทรทัศน์แทบไม่อยู่ในความสนใจของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิม เลย จึงไม่พบความสัมพันธ์ของสื่อมวลชน โทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อวิทยุ กับความทันสมัย

4. ระดับการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์พบว่า สตรีไทยพุทธที่อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารมาก มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก เนื่องจากผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารคือผู้สนใจเรื่องราวต่าง ๆ ข่าวสารการเมืองมากกว่าจะสนใจแต่เรื่องบันเทิง ทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสารให้ความรู้ ข่าวสารการเมือง และบทวิเคราะห์ความคิดเห็นต่าง ๆ ทางการเมืองมากกว่าสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนสตรีไทยมุสลิมนั้น จากผลการวิจัยพบว่ามีจำนวนไม่น้อยได้รับอิทธิพลจากสื่อบุคคลในการชักชวนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจากการทดสอบสมมติฐานจึงพบว่าสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา อายุ รายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปกติผู้สูงอายุในชนบทมักใช้เวลาในการพูดคุยเรื่องข่าวสารการเมืองมากกว่าคนหนุ่มสาว มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในเรื่องการเมืองมาก

ในเรื่องของการศึกษาและรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมนั้นใกล้เคียงกัน เป็นลักษณะทั่วไปของสตรีในชนบท ซึ่งไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการขึ้นนำหรือชักชวนของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือผู้นำศาสนา ไม่ได้เกิดจากความสนใจ ความต้องการ การตัดสินใจของตนเอง การศึกษาและรายได้จึงไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพียงจังหวัดเดียว การวิจัยจึงอยู่ในวงจำกัด น่าจะมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันกับสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมที่มีลักษณะการรวมกันอยู่เป็นชุมชน เช่นเดียวกับที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฯลฯ เพื่อเปรียบเทียบกัน
2. น่าจะศึกษาสตรีที่มีระดับความเป็นผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leadership) สูง เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองการสื่อสารและการเมืองว่าแตกต่างจากสตรีทั่วไปอย่างไรหรือไม่
3. น่าจะได้ทำการวิจัยลึกลงไปถึงเนื้อหาที่เปิดรับจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ เพื่อจะได้วางแผนรณรงค์การใช้สื่อเพื่อพัฒนาการเมืองให้ถูกต้องและได้ผลดียิ่งขึ้น
4. น่าจะศึกษาถึงบทบาทของผู้นำความคิดเห็นหรือสื่อบุคคลในชุมชนของสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมในทางการเมืองการสื่อสารและการเมือง

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัยทำให้ได้ทราบว่ากลุ่มสตรีไทยพุทธที่มีพฤติกรรมเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์มากจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก ซึ่งหมายความว่าถึงเป็นกลุ่มที่อ่านหนังสือได้ จึงควรเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการศึกษาได้ติดตามดูแลในเรื่อง

การคงสภาพการอ่านออกเขียนได้หลังจากออกจากโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นกว่าที่ทำอยู่ หรือจัดหาสถานที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเพิ่ม เพื่อเป็นการพัฒนาบทบาทของสตรีทั้งในด้านการเมืองและด้านอื่น ๆ เพราะกลุ่มสตรีที่อ่านหนังสือได้จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมในทุกด้าน

2. สื่อหนังสือพิมพ์มีอิทธิพลในเชิงความคิดแก่สตรีไทยพุทธ จึงควรมีคอลัมน์เกี่ยวกับบทบาทสตรีทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น หรือมีบทวิเคราะห์ทางการเมืองที่เกี่ยวกับสตรี เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็นว่าสังคมให้ความสำคัญในบทบาทส่วนนี้อยู่มาก เป็นแรงกระตุ้นให้สตรีก้าวเข้ามาในบทบาททางการเมืองมากขึ้น

3. กลุ่มตัวอย่างทั้งสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมนิยม เปิดรับจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด หากมีการปรับปรุงรายการรายการข่าวที่น่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อโทรทัศน์ก็จะเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารการเมืองที่สำคัญของกลุ่มสตรีไทยพุทธและสตรีไทยมุสลิมได้มากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยมุสลิมนั้น ยังขึ้นอยู่กับสื่อบุคคลมากกว่าสื่อมวลชน สื่อบุคคลที่มีอิทธิพลกับกลุ่มสตรีไทยมุสลิม ได้แก่ ผู้นำศาสนา ผู้นำกลุ่ม จึงควรได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรม การเปิดรับสื่อของบุคคลกลุ่มนี้ เพื่อจะได้ทำให้เขาเหล่านั้น เป็นแหล่งรับและถ่ายทอดข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ บุคคลกลุ่มนี้มีความสำคัญมากในการให้ข้อมูล ชักจูงสตรีไทยมุสลิมในเรื่องทัศนคติต่าง ๆ ตลอดจนการมีพฤติกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย